

Skriv även på svenska!

Svenska arbetslivsforskare har under en längre tid bekymrat sig för att forskningen om arbetslivet (i vid bemärkelse) har hamnat i periferin; dess tidigare framträdande position har kraftigt försvagats vad gäller såväl tilldelning av forskningsmedel som samhällspåverkande kraft. De här problemen har diskuterats livligt, inte minst bland medlemmarna i FALF (Forum för arbetslivsforskning), och har mynnat ut i ett antal debattartiklar i pressen samt skrivelser till departement och forskningsfinansiärer. Den springande punkten har varit, och är fortfarande, att flytta fram positionerna och verkligen vara en forskning vars resultat bidrar till ett bra arbetsliv och samhälle. För att kunna vara en sådan kraft måste den arbetslivsforskning som bedrivs – och sannolikt är av intresse för en bred allmänhet – synliggöras. Ett bra sätt är då att faktiskt publicera resultaten av forskningen även på svenska.

Förmodligen skulle de flesta arbetslivsforskare hävda att det de gör är samhällsnyttigt och viktigt. Mycket publiceras också i en aldrig sinande ström av internationella tidskrifter. Ett problem är att dessa tidskrifter i praktiken bara är tillgängliga för forskare och andra verksamma vid universitet och högskolor, främst till följd av att det krävs någon typ av prenumeration (som oftast är förenad med en hög kostnad som de olika lärosätena står för), men också för att de är skrivna på akademisk engelska. Ett annat problem är att navigera och hitta det man är intresserad av i den stora brokiga floran av (digitaliserade) internationella tidskrifter med artiklar om arbetslivsfrågor. Det är helt enkelt så att man måste ägna sig åt ett målinriktat systematiskt sökande, då ingenting ”dimper ner i knät”. Den internationella publiceringen av företrädesvis skattefinansierade forskningsresultat rörande arbetslivsfrågor är därmed i allt väsentligt en intern kommunikation mellan forskargrupper. Indirekt utestänger den andra intressenter – inkluderat

Texten har publicerats på *Svenska Dagbladets* debattsida 2016-11-27 under rubriken ”Låt inte engelskan ta över helt”.

inflytelserika aktörer – såsom politiker, chefer, fackföreningsfolk, anställda eller medborgare i allmänhet som skulle gynnas av att arbetslivsforskning publiceras även på svenska, företrädesvis genom så kallad *open access* (det vill säga gratis tillgängligt på Internet för alla).

Hur har det då blivit så här? Ett viktigt skäl är att akademier, forskningscentra och enskilda forskare numera verkar på en arena som kraftigt utsätts för new public management-idéer, vilket – något ironiskt – tenderar att leda till att forskningen snarast blir en angelägenhet för en begränsad skara särskilt invigda. Självklart är det viktigt med ett inomvetenskapligt utbyte och dialog. Det driver forskningen framåt och stimulerar samarbete. Tyvärr är det emellertid inte enbart sådana ädla motiv som döljer sig bakom den engelskspråkiga publiceringshysterin som ofta beskrivs i termer av *publish or perish*. I grunden hänger det samman med det belöningsystem som gör att en omfattande publicering av artiklar i engelskspråkiga tidskrifter är värda mer än publiceringar på svenska. Cv:t byggs på, ytterligare steg i den akademiska karriären kan tas och forskningsanslag blir lättare att erövra. Det gynnar helt enkelt den individuella karriären att skriva på engelska. Men även lärosätena uppmuntrar till detta då de tilldelas statliga medel baserat på hur framgångsrika forskare har varit i att publicera sig i välrenommerade tidskrifter – som oftast är internationella sådana. Det rådande systemets baksida är inte minst att universitetens så kallade tredje uppgift – att dela med sig av kunskap till det omkringliggande samhället – tenderar att hamna i skymundan. Att förmedla och sprida sina forskningsresultat på ett i sammanhanget lättillgängligt sätt är inte något som premieras överhuvudtaget i den akademiska världen för närvarande. Det är kort och gott inte särskilt meriterande för vare sig forskarna eller lärosätena. Indirekt förefaller det leda till en något cynisk strategi att hela tiden satsa på att publicera där utdelningen såväl meriteringsmässigt som ekonomiskt är störst. Den publiceringshets som alla forskare känner av, i lägre eller högre grad, återfinns överallt. Det är inte något unikt svenskt fenomen, långt ifrån, och det vore naivt att tro att ett debattinlägg som detta skulle förändra det här. Men det är trots allt viktigt att de involverade börjar fundera på hur och på vilka sätt man ska eller bör förmedla och sprida den förhoppningsvis användbara och nyttiga forskning som bedrivs på våra universitet och högskolor.

Det är viktigt att lyfta fram att det än så länge finns vetenskapliga tidskrifter (med *peer review*, kollegial granskning) på svenska som förtjänar mer uppmärksamhet. Inom arbetslivsforskningen finns exempelvis tidskrifterna *Arbetsmarknad & Arbetsliv* och *Arbetsliv i omvandling*. Båda publicerar vetenskapliga artiklar på svenska som är möjliga att läsa för alla som är intresserade. Ett centralt problem är dock – som tidigare nämnts – att det vetenskapliga meritvärdet av att skriva för dessa tidskrifter är betydligt lägre jämfört med motsvarande engelskspråkiga tidskrifter. En karriärmedveten forskare väljer därför ofta bort publiceringar

på svenska, trots att både läsekrets och samhällelig påverkansgrad skulle öka betydligt om resultaten publicerades i en svensk tidskrift. De flesta forskare säger sig vilja göra nytta, och den som trots det för närvarande sämre meriteringsmässiga värdet väljer att *även* publicera sina resultat på svenska sänder därmed ut signaler om att han eller hon faktiskt bryr sig om mer än enbart den egna karriären.

Arbetsmarknad & Arbetsliv

Ann Bergman, professor i arbetsvetenskap, Karlstads universitet

Birgitta Eriksson, professor i arbetsvetenskap, Karlstads universitet

Gunnar Gillberg, fil dr i arbetsvetenskap, Göteborgs universitet

Kristina Håkansson, professor i sociologi, Göteborgs universitet

Lars Ivarsson, docent i arbetsvetenskap, Karlstads universitet

Margareta Oudhuis, professor i arbetsvetenskap, Högskolan Borås

Magnus Sverke, professor i arbets- och organisationspsykologi, Stockholms universitet

Eskil Wadensjö, professor i nationalekonomi, Stockholms universitet

Arbetsliv i omvandling

Marita Flisbäck, docent i sociologi, Göteborgs universitet

Peter Lundquist, professor i arbetsvetenskap, SLU Alnarp

Mikael Ottosson, docent i arbetsvetenskap, Lunds universitet

Calle Rosengren, fil dr i arbetsvetenskap, Lunds universitet

Christina Scholten, fil dr i kulturgeografi och ekonomisk geografi, Malmö högskola

Forum för arbetslivsforskning

Lotta Dellve, professor i arbetsvetenskap, Göteborgs universitet

Carin Håkansta, fil dr i arbetsvetenskap, Luleå tekniska universitet

Jan Johansson, professor i arbetsvetenskap, Luleå tekniska universitet

Camilla Kylin, fil dr i psykologi, Karlstads universitet

Peter Lundquist, professor i arbetsvetenskap, SLU Alnarp

Calle Rosengren, fil dr i arbetsvetenskap, Lunds universitet